

Entrevista amb Anton Cañellas

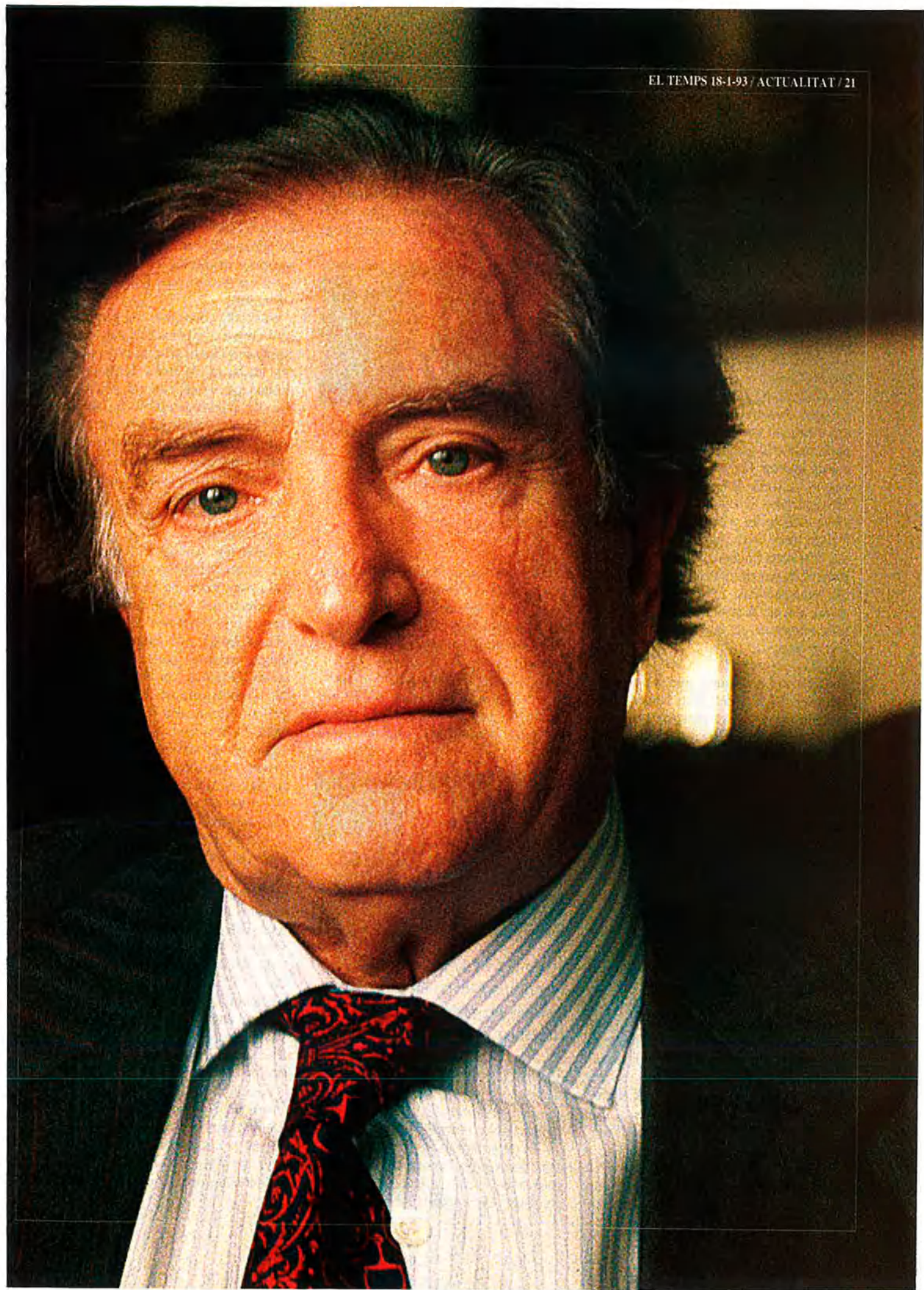
Un llarg retorn

Anton Cañellas serà elegit a finals d'aquest mes nou Síndic de Greuges. Aquest nomenament suposa el retorn a l'esfera pública d'una persona amb una llarga trajectòria, tant política com social, encara poc explicada.

Anton Cañellas, amb 69 anys, s'ha retrobat amb la seva vocació de tota la vida: servir des de l'esfera pública. Fa uns anys se'n va anar a casa, perquè en política també hi ha coses que no surten com un voldria. Això no li treu la

satisfacció conscient de saber-se un històric. Des de l'any 40, quan va començar l'activitat a la universitat demanant llibertats, ha combinat l'activitat cívica amb la política, reeixint més en la primera. Va ser responsable de l'asso-

ciació d'Amics de les Nacions Unides i també és fundador de Justícia i Pau. La política, en canvi, ha estat més accidentada. Poc temps després d'entrar a la universitat es va fer d'Unió Democràtica de Catalunya, partit on va arribar a

la direcció, i d'on va acabar sent-ne expulsat. I és que a Anton Canellas, una transició difícil el va deixar fora de joc. Com ell explica, el seu projecte "no va reeixir". Volia ajuntar Suárez, Pujol i els seus, els d'Unió. Però només el va escoltar el primer. Amb Suárez va crear Centristes de Catalunya, partit germà de la UCD, versió catalana, que tot i la independència que li atorgà Canellas, va desaparèixer al mateix temps que el seu homòleg català. Però la vida dóna moltes voltes, i el Parlament, amb el suport de CiU, PSC i PP, li ha proposat ser Síndic de Greuges.

—*¿Com ha rebut la proposta per a ser escollit Síndic?*

—Amb molta il·lusió, per dos motius. Un, que el meu nom hagi possibilitat un acord bastant ampli. Fins i tot els grups parlamentaris que es van abstenir, em consta que ho van fer més per la forma com es va portar la negociació que per la meva persona. El segon, que al llarg de la meua vida he fet política, però també he dedicat molts anys i molts esforços al tema dels drets humans, i aquest nomenament és un reconeixement a aquesta tasca, una mica anònima, a tots aquells homes i dones, que en moments difícils, vam crear unes estructures per ajudar la gent que estava perseguida.

—*¿Per què vostè?*

—Suposo precisament que per aquesta faceta de defensor dels drets humans. Durant uns anys vaig ser president de l'associació Amics de les Nacions Unides, vaig estar present en l'acte on Espanya va signar els pactes internacionals sobre drets humans, amb el ministre Marcelino Oreja i el secretari general de l'ONU, Kurt Waldheim. Una altra raó també, pot ser la meua aportació al text de la Constitució. Quan s'estava discutint en el grup dels nou, vaig fer una esmena en el capítol de drets humans que deia que aquests s'havien d'aplicar d'acord amb els tractats internacionals.

—*¿Li ha dolgut l'abstenció d'ERC i IC?*

—La comprenc. Em sap greu, m'hagués agradat més que haguessin votat, no perquè cregui en les unanimitats —en democràcia hi ha d'haver majories i minories—, sinó perquè en el cas del Síndic si que és bona la unanimitat. Però respecto totalment la seva actitud, i si surto elegit a finals de mes, seré el Síndic de tot el Parlament.

—*¿Quin ha de ser el paper d'un Síndic de Greuges?*

—Defensar els drets dels ciutadans. Ha de recollir totes aquelles situacions en que es puguin estar menystenint els drets hu-

mans. Ha d'estar atent, perquè malgrat que estem en una societat plenament democràtica, es produeixen mancances.

—*¿El ciutadà necessita defensar-se de les institucions?*

—Pot ser. Estem en una societat democràtica, que en general respecta els drets humans. Ara, com tota norma, hi ha

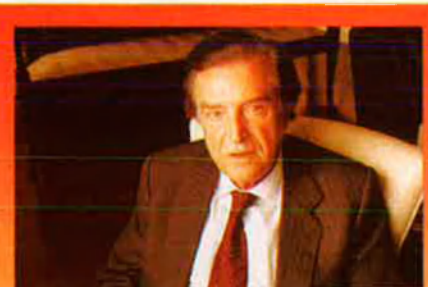
CARME PUÉRTOLAS

“Els drets humans són una conquesta de dia a dia.”

aspectes que pot no recollir, i deixa ciutadans en situació d'indefensió. I per tant, el Síndic ho ha de recollir i assenyalar a la institució responsable aquesta mancança.

—*¿Com ha d'actuar un Síndic per ser escoltat?*

—Ha d'actuar de manera molt responsable. Ha de denunciar davant les administracions les situacions que no s'ajusten a dret, ha de demanar que s'apliquin mesu-

CARME PUÉRTOLAS

“Vaig deixar la política perquè vaig veure que no havia reeixit amb els projectes que havia dissenyat.”

res, i ha de poder emetre una opinió sobre la situació.

—*¿Es pot parlar de violacions de drets humans a casa nostra?*

—Jo parlaria més de drets dels ciutadans. Sobre drets humans pot haver-hi alguna situació, com la marginació, que no s'hi ajusti. Drets com la llibertat d'expres-

sió, de reunió, etc., drets polítics, tinc la impressió que en general està bastant resolt, però en canvi si que hi ha situacions, sobretot socials, en que no. Els drets humans són una conquesta de dia a dia, i si bé els drets civils i polítics estan recollits per les lleis, els drets econòmics i socials són més difícils d'aplicar. S'ha de veure si les administracions fan tot el possible per assegurar aquests drets socials.

—*¿A la nostra societat la marginació és inevitable?*

—Això és com quan ens preguntem si hem arribat a la plena llibertat. Pensar en eliminar del tot la marginació és molt difícil. Hi ha molts tipus de marginació: econòmica, social, cultural. Moltes vegades són situacions difícils d'erradicar. El Síndic és la persona que ha d'ajudar aquests sectors, amb la voluntat de solucionar problemes i amb la col·laboració de les institucions. El Síndic ha de provocar l'acord entre les parts.

—*¿El Síndic és la mala consciència de les institucions?*

—Més que mala consciència... permet'm en aquest moment que no cregui en la mala consciència de les institucions. Em fa l'efecte que tots plegats podríem fer sempre més coses pels altres. Mala consciència n'hi ha, però tampoc hem de viure sempre torturats. Hem de viure amb una actitud d'absoluta i profunda responsabilitat, no contentant-nos amb la situació en què ens trobem, sinó intentant millorar-la. Quan demano una situació més justa per a Catalunya, no vol dir que visquem en una situació d'injustícia. Demano que la justícia sigui el més àmplia i total possible.

—*¿Com va començar el seu interès pels drets humans?*

—Va ser cap als anys 40, amb un grup que vam crear a la universitat, on estava estudiant. Jo venia d'una família catòlica i catalanista, que durant la guerra va tenir bastants desastres familiars, perquè vam rebre dels dos bàndols. Amb aquest grup vam començar a fer coses, i ens constituïrem com la Joventut Catalana Democràtica.

Fèiem una revista de resistència al franquisme, ciclostilada, on a més d'articles hi havia una pàgina per ensenyar el català. Poc temps després vam decidir coordinar-nos en un marc més ampli, com podia ser un partit polític. Entre els dos més propers que teníem aquell temps, la Lliga i Unió Democràtica de Catalunya, vam optar pel segon, ja que pel tema nacional estàvem més a prop. Primer érem una joventut autònoma, i després ens incorporàrem de ple.

—*I va començar la seva carrera política.*

—Vam dur una tasca molt important en tres fronts, el nacional, el social i l'eclésiàstic, aquest últim era important perquè sota Franco havíem de diferenciar-nos de l'església oficial. La nostra prioritat en aquells anys era la llengua: fèiem classes de català, editàvem coses, etc. Era el moment en què o el català resistia o desapareixia. En el terreny més polític vam dur a terme una activitat de reagrupament de les forces polítiques democràtiques, per treballar conjuntament.

Als anys 60 la situació em va portar a dedicar-me més a temes de drets humans, perquè vaig tenir menys responsabilitats en les tasques de partit. Vaig crear el grup cristià pels drets humans, que després va anar a parar a Justícia i Pau.

—*És cert que vostè va ser una de les persones que va convèncer Jordi Pujol perquè fes política?*

—Fer política no, perquè ja la feia. El que passa és que els meus pares tenien una casa molt gran a l'Eixample, amb una sala on fèiem reunions i conferències. En una d'elles me'n recordo que va venir Jordi Pujol i al cap d'uns dies em va telefonar i em va demanar si li podia deixar la sala, per fer una conferència. Li la vaig deixar. A partir de llavors vam estar molt en contacte. El dia que el van detenir vam estar junts discutint si ens amagàvem o no. Ell mai no havia estat a Unió però ens coneixia a tots. Quan van arribar els anys setanta vaig creure que era necessari

que sorgís una força política de centre, més àmplia que Unió, i li ho vaig comentar a ell, que va ser molt receptiu a la proposta. Poc després va crear CDC.

—*¿Vostè és fundador de CDC?*

—Sí, i hi vam estar fins el segon congrés, quan tota una sèrie de gent d'Unió va plantejar la possibilitat de sortir-ne. Jo defensava la continuïtat dins CDC, però vaig perdre la votació, per poc marge, però vaig acceptar la decisió per disciplina de partit.

—*I va arribar un moment en què va ser expulsat d'UDC. Per què?*

—Vaig ser expulsat, sí. Un dels meus objectius de sempre és que amb Catalunya sola no en tenim prou. Necessitem aliats naturals a la resta d'Espanya, com els necessitem a les Illes i a València, no cal dir-ho. Jo coneixia altres demòcrata-cristians espanyols, i crec que ens hi podíem enten-

dre. Al 77 la coalició entre demòcrata-cristians del PNB, nosaltres, i el grup de Joaquín Ruiz Jiménez no va tenir bons resultats. Però en aquell moment va aparèixer la figura d'Aldolfo Suárez, que jo vaig creure que havíem d'aprofitar. En el debat que es va obrir al si d'Unió després de les eleccions, hi havia qui defensava una coalició amb CDC i qui defensava, com jo, un acord amb Suárez per fer un partit ampli de centre a Catalunya, que sumés UDC, CDC i la UCD de Catalunya, que eren molt pocs. Els únics que van contestar favorablement van ser UCD, però la proposta va crear malestar i dificultats dins Unió. Vaig fer una conferència al col·legi d'advocats defensant la meua idea i arrel d'això em van fer un consell per dir-me que callés o m'expulsarien. Jo em sentia tant partit com

El retorn

Anton Cañellas torna a la vida pública, després d'uns anys de quietud. Per a uns, és una recompensa a una trajectòria de servei als drets humans. Són els qui ara, quan el feliciten pel nomenament, li diuen: "tu ja eres el nostre Síndic". Per a altres, Cañellas es va equivocar en un moment clau, el de la transició. Ell creu que en política no es guanya si no s'hi arrisca. Ara accepta el preu d'aquell risc.

ells, no vaig cedir, i em van expulsar.

—*I es va apropar a Suárez.*

—Vaig crear Unió Democràtica-Centre Ampli, i a les eleccions del 79 ens vam presentar en coalició amb UCD i el Centre Català, com a Centristes de Catalunya.

—*Centristes de Catalunya-UCD.*

—Vam acceptar-ho, però érem dos partits, com ho és el PSC respecte al PSOE. Les llistes al parlament només les fèiem nosaltres. Vam fer el que després van fer altres amb l'operació reformista, possiblement em vaig avançar al temps. Com a nacionalista no estic disposat que hi hagi parcel·les de poder on no hi intervinguem. Segurament era una operació arriscada, i segurament teníem gent que eren infumables, però d'aquests te'n trobes a tot arreu.

—*¿Creu que es va equivocar?*

—El meu nacionalisme va més enllà dels límits de Catalunya, i no hi renuncio.

Hi ha dues línies a seguir, la que ha fet Convergència, que és vàlida, i la que jo plantejava.

—*¿Amb la desaparició de la UCD va finalitzar la seva carrera política?*

—Sí, jo després del 82 vaig continuar com a diputat al Parlament perquè creia que tenia un mandat dels electors, però em vaig donar de baixa de Centristes de Catalunya, perquè no estava d'acord amb la línia que es duia d'acostament a Alianza Popular. I al 84 me'n vaig anar cap a casa.

—*¿Com definiria aquesta llarga trajectòria seva?*

—Jo he estat un home molt de servir al país. Suposo que algunes vegades m'he equivocat i altres ho he fet bé. Però sempre he estat abocat a la cosa pública, intentant no ser d'un partit estrictament sinó agrupant sectors més amplis, amb una clara

vocació pels drets socials i les llibertats. Vaig deixar la política perquè vaig veure que no havia reeixit amb els projectes que havia dissenyat i perquè d'altra banda em sentia prou representat amb el que existia i no m'hi sentia cridat, com en els anys 60.

—*¿S'ha sentit oblidat per la classe política del país?*

—Oblidat, no tant. Home, algunes vegades. Però no tinc ànsies de protagonisme.

—*¿Per què se'l recorda més per l'etapa d'UCD que pels anys de lluita antifranquista?*

—Perquè potser és més recent. Però torno a repetir que no he estat mai de la UCD, era president de Centristes de Ca-

talunya, partit que tenia un pacte amb la UCD. En virtut d'aquest pacte, jo representava els Centristes de Catalunya al comitè executiu de UCD.

—*¿El nomenament com a Síndic de Greuges és una recompensa a la seva trajectòria?*

—Més aviat és un reconeixement a una trajectòria d'esforç en pro dels drets humans. Una feina que he fet jo, al costat de molta altra gent. Una de les persones que m'ha felicitat aquests dies i que jo havia ajudat quan era a la presó, m'ha dit: "tu ja eres el nostre Síndic".

—*Quan un el nomenen Síndic, ¿vol dir que ha arribat al final?*

—Sí, de fet sí. Després de molts anys de treballar en aquest terreny, si el Parlament de Catalunya a final de mes m'escolléix, em sentiré absolutament realitzat.

Pere Martí